

GUALBA

en els nostres arts. *Aguja* (Or. II, 27a), *Ataiüja*, *Sanaüja*, *Bassegoda* (II, 366b) etc.

El canvi de *Go-* en *Gua-* és la coneguda ultracorreció que trobem consumada en tants noms: *Guadalest* per *Godalest*, *Guadaira*, *Guamis*, *Llaguarres* (ant. ILLA-CORRE), *Lasquarri* (ant. *Alascorri*, E.T.C. II, 97-99).

Fóra ben poc fundat, i de mal mètode, imaginar que la variant gràfica i moderna en *-ente* (ultracorre-gida), fos antiga i vingués d'un hipotètic derivat proto-basc *GOIHEN-TI. És clar que aqueix *-te* no és més que el resultat de castellanitzar el nom, quan hi intervingueren administradors castellans, i els *padres* de Barbastre. Així com de *den* o *dients* en feien *diente*; de *siguén*, *siguiente*; de *Sallén*, *Sallente*, introduïren *Guayente* per *Guaién*.

El fonetisme normal és sense *-e* en parlar benasquès: L'única pron. viva és *Benás* (o *-asc*): adoptar *guayente* era forçós, quan els escrits adoptaren *Benasque*. Si *Guaiente* hagués existit popular des d'antic s'hauria mantingut intacte en el nivell popular, com ha fet en tants de NLL de l'Alt Pallars i Alta Ribagorça: *Sallente* (en una vall tan catalana com la del Flamicell) ha servat intacta la *-e* en la llengua del país; el mateix que *Calberante*, *Benante*, *Borente*, *Naorte*, *Broate* etc. (E.T.C. I, 122-3). Tampoc s'han canviat en *-ente* els noms de pobles aragonesos arrelats (*Callén*, *Grañén* etc.). Ara, en els escrits sí que s'introdueixen en aquests Ss. XVII i XVIII tota mena de castellanitzacions: en el capbreu de Sopeira de 1674 (docs. d'Alaó a Montserrat) *Josep* es torna *Jusepe*, *Jovellar* es dis-fressa com *Jubillare* i barbarismes semblants.

GUALBA

Municipi del Vallès Oriental, situat al Montseny, al S. del Turó de l'Home i de les Agudes, d'on davalla la *riera de Gualba*, afluent de la Tordera. El municipi comprèn *Gualba de Dalt* (cap de municipi), *Gualba de Baix* (els Hostals de Gualba) i *Gualba del Mig* (la Barceloneta).¹

MENCIONS ANT. 984: *Aqua alba* (*Cart. St. Cugat* I, 136); 1002 (ibid. II, 10); 1023: *Aqualba* (ibid. II, 138); 1039: *Agualba* (ibid. II, 208); 1083 (ibid. II, 373); 1236: *loco de Gualba* (ibid. III, 446); 1359: *Sent Vicenç de Gualba* (*CoDoACA* XII, 15).

ETIM. Del llatí *AQUA ALBA* 'riera d'aigües blanques' (cf. Balari, *Origenes*, 141-142; Montoliu, *BDC* x, 18). Del mateix pot ser reducció fonètica el nom de la vall de *Galba*, afl. eq. de l'Aude, en el Capcir te. Formiguera, pron. *gálbə* allí (enq. de Formiguera, 1960).

MENCIONS ANT. *Galba* 1098, 1267, 1359, 1395 etc.; *Gualba* 1308, 1312, 1628, 1632; *Vall Gauba* 1342 (Ponsich, *Top.*, 133). En el Capcir i altres zones de la Catalunya Nord està molt generalitzada la reducció de *guá* a *gá*. A distingir aquests noms de *Galbes* d'origen antroponímic que exposem en article a part, s. v. *Ga-*. J. F. C.

¹ Cf. P. Vergés y Moreu, *Gualba. Su nombre, situación, producción, geología, fuentes, aguas, salto*,⁶⁰

Gorch negre, Iglesia, historia y Excursiones. Barcelona, 1911.

GUALDA

Gualda, partida del sector de l'horta de Lleida, que es troba a la dreta del Segre.

Tossal de Gualda, partida del terme d'Alfàs (Marina Val.) (xxxv, 23).

HOMONIMS I PARONIMS. *Pere de Casagualda*, notari públic de Solsona l'any 1344 (Font Rius, C. d. p. II, 1010).

Cal Gualda, partida del terme d'Olius (Solsonès) (XLVI, 115.19).

Gauda, partida antiga d'Argelers, documentada l'any 1292 (*Cerca*, 1959, p. 38).

ETIM. Semblen provinents del nom de la *gualda*, planta de l'espècie «*Reseda luteola*», que ve del germànic *WALDA, del mateix significat (*DECat* IV, 693b 54-56). Cf., però, *Goula*, art. supra. J. F. C.

GUALETA, Barranc de ~

En el terme de Llombai (Ribera A. de Xúquer) (xxx, 165.7).

ETIM. Del llatí *AQUA LATA* '(rambla d)'aigua ampla', amb *-ATA* arabitzada en *-eta*, paral·lel mossàrab del nom d'*Igualada*. J. F. C.

GUALTA

³⁵ Municipi del Baix Empordà, a la dreta del Ter. El municipi és també drenat pel riu Daró.

PRON. MOD.: *gwáltə*, oït per JCoromines a Torroella de Montgrí (c. 1930).

DOC. ANT. 1046: *Aqualta* (*BABL* III, 327); 1285: *Gauta* (Alsius, *Nomenclátor*, s. v.); 1316: *Agauta*; 1348 (ibid.); 1359: *Guauta*, imprès *Guanta* (*CoDoACA* XII, 100).

ETIM. De *AQUA ALTA* (Montoliu, *BDC* x, 18), però és 'riera (literalment *aigua*) fonda'. Cf. ll. clàssic *mare altum* 'mar profunda' (d'on el modern *alta mar*). Car poc avall de Gualta, s'ajunten el Daró i el Rec del Molí de Pals, amb el Ter, les aigües del qual sovint reflueixen en el Daró augmentant-lo fonament. J. F. C.

GUALTER (antic: Gauter)

Poble del municipi de la Baronia de Rialb (Nogueira), a l'Oest del *monestir de Gualter* (Santa Maria de Gualter), que fou un antic priorat benedictí.

PRON. MOD.: *golté*, oït per Coromines a Cabanabona (c. 1930).

DOC. ANT. 1086: *S. M. de Walter* (Arxiu de Solsona); 1092: *ecclesia sancte --- Marie, quam uulgo uocant de Gualterio* (Kehr, *Papsturk.*, 294); 1132: